

XERRADA A L'IES ERNEST LLUCH «L'ESTATUT I ELS JOVES»

Barcelona, 31 de març de 2006

Molt bon dia. Deixeu-me començar dient que, com a president del Parlament, em complau molt tenir aquesta oportunitat de ser avui aquí, a l'Institut Ernest Lluch, i poder-vos adreçar unes paraules en directe, en persona.

Dic «en directe» perquè els qui tenim càrrecs institucionals de vegades ens passa una mica com als actors, com als músics, com els que hem vist ara fa un moment. Nosaltres fem una feina per a una gran quantitat de gent, treballem pel país sencer, treballem per i per a les persones, i, evidentment, moltes vegades diem moltes coses, però sovint ho fem sempre a través de mitjans interposats: els diaris, la televisió o les ràdios. Però, com als actors, també ens cal mantenir el contacte personal, ens cal parlar i escoltar la gent d'arreu, ens cal parlar i escoltar persones de totes les edats, no oblidar que quan un diu «el poble de Catalunya» fa referència a persones amb nom i cognoms i, el que és més important, fa referència a persones que tenen reptes i, sobretot, que tenen il·lusions. És a dir –i si m'ho permeteu, ja que som en un escenari–, necessitem també actuar en directe, necessitem fer-ho per evitar quedar aïllats de la realitat.

De fet, un dels primers objectius que com a president del Parlament em vaig plantejar va ser en aquesta línia: intentar obrir la institució, intentar apropar el Parlament a la gent. Això vol dir viatjar molt pel territori, això vol dir visitar instituts, visitar escoles, entitats, assistir a congressos, fires, etcètera. És a dir, una mica, anar pertot arreu. I també vol dir, per exemple, aprofitar les noves tecnologies: potenciar el web del Parlament o impulsar un canal de televisió, el Canal Parlament, perquè el Parlament arribi més fàcilment a la casa de la gent. En

definitiva, mirar de mantenir una comunicació entre la ciutadania i la institució. És a dir que no solament ens veiem les cares cada quatre anys.

Doncs bé, avui tinc una d'aquestes oportunitats. I m'han demanat que us parlés una mica de l'Estatut. No us espanteu; no tinc intenció d'avorrir-vos amb una explicació jurídica dels continguts ni tampoc de fer-vos cap sermó institucional. No és això. El que faré en aquests pocs minuts és intentar explicar-vos alguns aspectes que us poden interessar i reflexionar sobre algunes coses vinculades precisament a l'Estatut.

I comencem pel principi. L'Estatut, què és?

Podríem dir que és el marc de joc institucional, amb les regles que hem de seguir les institucions i el Govern de Catalunya. I deixeu-me posar un exemple, una comparació, que segurament és més fàcil: si parléssim de futbol, posem per cas, diríem que fer polítiques públiques –és a dir, com fer hospitals, com fer residències, quines línies de metro s'han de construir, quines lleis, quins instituts, etcètera–, és a dir, el que fan els governs, seria jugar el partit de futbol. L'Estatut vindria a ser com el llibre de regles i de normes en què sortirien les mides del terreny de joc, el dibuix de les línies, el nombre de jugadors que hi ha d'haver per equip, el paper de l'àrbitre, quan és fora de joc, etcètera.

Així, doncs, és lògic que cada cop que sentíeu parlar del nou Estatut molts penséssiu: «Quin avorriment!» És com voler veure un partit de futbol o voler jugar-lo i que et surtin amb les normes, i, és clar, el llibre de normes no es xuta, que diria algun opinador. Però, també, és clar, les normes són fonamentals per poder jugar després. Per tant, el debat del nou Estatut era i és molt important.

Segueixo amb l'exemple de l'esport. Imagineu-vos que ara volem jugar a bàsquet, i l'àrbitre ens diu que, segons el llibre de les regles que tenim fins ara, se'ns obliga a jugar a bàsquet amb una bola de futbolí.

I, sí, és clar, podem provar-ho, però la pilota botarà poc, de fet, i potser la cistella serà massa gran per a aquesta pilota. Però, és clar, al final, el que hem de dir és: «No, escolti, miri, és que nosaltres el que volem fer és jugar a bàsquet amb una pilota de bàsquet, i en un camp de bàsquet, i amb una cistella de bàsquet.» Així, doncs, el que hem fet ara és demanar modificar el llibre de les regles i posar-hi tot això: que volem jugar amb una pilota de bàsquet, en un camp de bàsquet i amb una cistella de bàsquet.

No s'acaba aquí, la cosa, perquè llavors ens diuen: «Potser sí, però resulta que aquesta pilota amb què vostès jugaran no és la que vostès tenen; vostès han de jugar sempre amb la pilota que nosaltres els deixem.» I, és clar, hi ha qui diu que no podem estar pendants que sempre ens deixin la pilota si nosaltres l'hem pagat, que «ja la portarem», etcètera. Traslladat a la discussió de l'Estatut, per exemple, aquesta podria ser la discussió sobre el finançament.

Per tant, veieu com en són, d'importants, les normes d'un joc? Doncs el llibre de normes que és l'Estatut determina, entre altres coses, si el Govern de Catalunya té més o menys diners per fer escoles, per fer poliesportius, per pagar beques, per pagar beques per poder estudiar a l'estranger, si els diners se'ls pot guanyar directament el país o bé si cada mes li ha de passar el sou el papà Estat i després aquest ja decidirà què torna a la Generalitat perquè pagui les seves despeses, etcètera.

Resumeixo el que he intentat dir fins ara: això de l'Estatut, efectivament, pot ser avorrit com un llibre d'instruccions, però és tan important com la clau que ens obre la porta.

Passem a un altre aspecte del procés de reforma del nou Estatut, i m'ho ha dit més d'un jove, i dic «jove» perquè eren joves que ho deien amb tota la consciència: «*Això de l'Estatut mareja. Fa molts mesos que se'n*

parla, i ara uns diuen una cosa, uns altres diuen una altra cosa, ara uns pacten, després els altres, uns diuen que sí que trenca l'Estat, uns altres que no canvia res, que si és un avenç, que si és un desastre, que si ens hipoteca...»

Què es pot aprendre de totes aquestes contradiccions? Què podeu aprendre de totes aquestes contradiccions? Què serà important per al vostre futur i el d'aquesta nació catalana nostra?

Doncs mireu, jo penso que ara us formeu, apreneu, estudiueu, i no és el mateix aprendre que estudiar. I, per tant, cal que tingueu molt en compte la necessitat de tenir criteri propi, o com a mínim pensar que les coses sempre tenen més d'un punt de vista, i que no necessàriament, si tenen més d'un punt de vista, un ha de ser bo i l'altre ha de ser dolent.

M'explicaré. El món d'ara, a diferència d'altres èpoques, és un món per on corre molta informació i, a més a més, molt ràpidament. Per exemple, si un dia teniu una curiositat, podeu trobar a internet que molts polítics, jo mateix, escrivim un bloc i expressem les nostres opinions o reflexions personals; és a dir, podeu llegir a l'instant, pràcticament, el que pensem; podeu entrar als webs dels partits, al web del Parlament, o al web de la Generalitat, i veure què s'hi diu de manera oficial; hi podeu consultar articles, hi podeu consultar discursos, hi podeu veure vídeos, fins i tot. És a dir, ho teniu tot a l'abast i tot al moment. Això abans era inimaginable. I quan dic «abans» no parlo de fa molt de temps; parlo de fa pocs anys, de fet.

Avui hi ha molta informació. Però, què no hi ha?

Doncs no hi ha un filtre objectiu i imparcial, i és aquí on vosaltres heu d'entrar; el filtre l'heu de posar vosaltres mateixos. Aquest és un dels reptes que té l'ensenyament sobre la taula, tot i que aquest, evidentment, seria un altre tema. El que venia a dir és que els mitjans de comunicació fan ara aquesta funció de filtre: decideixen el que és

important i el que és notícia i provoquen opinions, i de vegades acaben generant una imatge de la realitat que potser no acaba de ser ben bé real.

Deixeu-me posar un exemple de fa pocs dies, que, a més a més, segur que coneixeu tots. Es convoca una macroampollada al barri del Raval; també se n'ha dit *botellón*, d'això; a mi, no m'agrada la paraula, sincerament. Doncs bé, més enllà del fet que mentre els joves a França es concentren i es manifesten per defensar o millorar els estudis, la feina o l'habitatge, i que, d'alguna manera, posen contra les cordes un govern, i més enllà del fet que a l'Estat espanyol el mateix dia es concentren a diferents ciutats gent per beure alcohol al carrer, més enllà d'això, que va quedar en un segon terme, què va passar a Barcelona? A Barcelona va passar que un grup de persones violentes es van presentar a l'ampollada amb pals i pedres i es van dedicar a fer destrosses. És a dir, un problema d'ordre públic, amb la consegüent intervenció dels Mossos, la indignada queixa dels veïns del barri, etcètera.

Situació greu, i tant que sí. Però també és greu que quatre brètols violents donin una imatge tan lamentable de la ciutat i del país, i de retruc també dels joves. Perquè, si després de les imatges de joves cremant contenidors, enfrontant-se a la policia, encara que fossin pocs, perquè eren pocs, algú fes una enquesta i preguntés què pensa dels joves d'avui, què contestaria la majoria de gent?

I sí, és cert: hi ha joves violents i malcarats, com no tan joves que també són violents i malcarats. I, també és cert, hi ha joves passius, i també hi ha joves consumistes compulsius. Però deixeu-me dir que també –i això no surt, desgraciadament, ni a la tele ni als diaris– hi ha joves que ajuden la gent gran, que hi ha joves que fan cooperació al desenvolupament, que hi ha joves que dediquen el seu temps personal a l'educació en el lleure, que hi ha joves que formen part activa d'ONG,

de sindicats, de partits, d'organitzacions cristianes, d'organitzacions esportives, d'organitzacions musicals, d'organitzacions de tota mena.

I què fan, aquests joves? Aquests joves participen, perquè hi ha gent jove que no vol passar per aquest món sense viure l'experiència de fer coses per als altres sense esperar res a canvi, gent jove que no accepta que les coses són com els diuen que són i que no es poden canviar, perquè tot pot canviar, perquè, de fet, tot canvia.

Ara algú podria pensar que em perdo i que què hi pinta, tot això, en l'Estatut. Mireu, en el fons, els representants polítics, una mica, venim a ser com els joves. Vull dir que si jo digués: «Els joves són uns violents vandàlics que només cremen contenidors», em diríeu que és una mentida, que és una fal·làcia, que si m'he tornat boig, que això només ho fan uns quants dies uns quants, que, a més a més, no tots són joves.

Doncs bé, jo també us dic avui, amb tota la sinceritat i amb tota la consciència, i amb tot el que representa, que tampoc no és cert que els polítics no pensin en vosaltres, o que tots els polítics siguin corruptes, o que sempre es barallin entre ells, com pot semblar quan es donen determinades imatges per la televisió. Hi ha moltes persones dedicades a la política que també volen fer sentir que la feina que fan serveix per millorar el país, serveix per millorar el món, o com a mínim perquè hi hagi millors instal·lacions als instituts, per exemple.

I ara deia que tot pot canviar, que de fet tot canvia. Doncs mireu, aquest nou Estatut parteix exactament d'això. L'Estatut que encara tenim és del 1980. Per ser precisos, del 1979-1980. La gran majoria de vosaltres, els alumnes per descomptat, no havíeu ni tan sols nascut.

Fixeu-vos-hi: en aquella època a casa ningú no tenia un ordinador, ningú; els mòbils no existien; internet era un alt secret d'estat als Estats Units, res més que això; no en totes les cases, més aviat en

poques, hi havia televisió en color. Oi que sembla estrany? I «CD-ROM», «MP3», «DVD» o «play station» eren paraules absolutament desconegudes.

També eren poques les famílies que venien d'un altre país a viure a Catalunya, i nosaltres sortíem d'una dictadura, d'uns anys en què no es podia parlar oficialment, ni moltes vegades privadament, en català. I hi havia encara por: hi havia por a l'exèrcit, hi havia por que tornessin les tortures, les detencions indiscriminades. La Unió Europea, això que ara és tan realitat i tan evident, no existia. Ningú, absolutament ningú, no podia imaginar-se com seria el món, com seria la Catalunya de l'any 2006. I, a més a més, estic convençut que si algú ho va provar segur que no la va encertar.

I, és clar, les normes de joc que es van posar les institucions catalanes llavors, les relacions amb l'Estat, les competències, tot allò, ha quedat defasat. Perquè, a més, eren normes poc blindades, com una capsa de cartró, i els poders de l'Estat la van anar foradant quan els va interessar.

Vaja, que ara calien noves normes, i, si era possible, blindades. «Blindades» no vol dir ni rígides ni eternes. Res no és etern, i menys encara les lleis. I aquesta és una altra idea que m'agradaria molt que retinguéssiu: les lleis, les normes, les constitucions, estan al servei de les persones, de les societats, dels pobles; no al revés –no al revés.

Per tant, tot es pot canviar. I a vosaltres, als joves, no us ho hem deixat fer del tot, sobretot els qui ja som més adults. Vosaltres sou el futur, i vosaltres podeu i podreu més endavant canviar moltes moltes coses.

I una advertència: si estudiéu una mica d'història, veureu repetidament que la democràcia no subsisteix per ella mateixa, no s'aguanta per ella mateixa. La democràcia no és un sistema invulnerable. La democràcia

necessita el suport de tothom, necessita la participació de tothom dia a dia. Per tant, si estimeu aquest concepte tan genèric, però alhora tan nostre, tan proper, tan interior, que és la llibertat, si estimeu la llibertat, és important que sapigueu participar i que fins i tot feu política.

I fer política pot ser afiliar-se a un partit, és una opció. Però fer política, sobretot, és implicar-se en l'entorn, és implicar-se en els problemes del barri, de l'equip de futbol, de l'associació, de l'escola, de l'institut. No passeu de la política, perquè si ho feu deixareu en mans dels altres decisions que cada dia afecten les vostres vides.

Mireu, gairebé tot al vostre voltant és fruit de decisions polítiques. Per començar, les matèries que estúdieu, les assignatures que teniu, les hores de classe que heu de fer, que tingueu un carril bici a prop de casa o no, que tingueu una parada de metro o una parada d'autobús més a prop o més lluny, que hi hagi més o menys canals de televisió, que aquests canals siguin més o menys en català, que més endavant us puguin donar beques per anar a estudiar a l'estranger o simplement que us puguin donar beques pel fet d'estudiar si a casa no hi ha prou ingressos. Tot això, i moltes coses més, depèn de decisions polítiques que es prenen al Parlament, al Govern o a l'Ajuntament.

Però hi insisteixo: fer política és més que afiliar-se a un partit, és més que votar. Hi ha moltes altres maneres de participar en política que es basen en el fet d'estar atents al que passa al nostre voltant i en el fet de fer-hi alguna cosa per poder-hi incidir. Fer política és estar al servei de la gent, és ajudar a resoldre els seus problemes.

No sé si sabeu d'on ve el mot «idiota». El mot «idiota» és una derivació del terme grec *idiotés*. *Idiotés* vol dir, precisament, en grec, persona que no es fica en política, que només es preocupa de les seves coses i que no ofereix res als altres. Per tant, *idiotés* era el qui només pensava

en els seus assumptes, que deixava a part els assumptes de la comunitat. Qui passa de la política, doncs, qui no es preocupa per allò que succeeix al seu voltant i qui només es mira a ell mateix, en termes grecs, vindria a ser aquest *idiotés*.

I, encara, des d'una altra perspectiva, participar en política és un deure ciutadà. Els drets i les llibertats de què gaudim al nostre país no ens han vingut donades. Hi hem hagut de lluitar, i molt, molt. La nostra història com a poble n'és el millor exemple. Doncs bé, ja que ara podem exigir els nostres drets, en cap cas podem evitar complir els nostres deures. Dit d'una altra manera: no val queixar-se tot el dia i no fer res.

I poso un altre exemple. No voleu que els carrers de Barcelona estiguin nets? Doncs, com a ciutadans, això us obliga a no embrutar-los. És a dir, no es tracta que l'Ajuntament tingui els carrers sempre nets; es tracta, en primera instància, que nosaltres no els embrutem, i després que l'Ajuntament els tingui nets. Però la primera obligació és nostra; és la nostra obligació no llençar brutícia a terra; és el nostre deure, per tant.

I això també és fer política, com també ho podria ser, per exemple, la defensa del català, la llengua pròpia de Catalunya, la d'aquesta terra. Defensar la llengua no és només defensar-la en les institucions de la Unió Europea, on el maltès, per exemple, que el parlen 400.000 persones en tot el món, és una llengua oficial i, en canvi, la nostra, el català, que la parlem més de 10 milions –comptant el País Valencià, les Balears, la Catalunya Nord o l'Alguer–, no. La millor política, l'única veritablement eficaç i eficient, és la del seu ús, la de l'ús del català. Que el català sigui llengua oficial és molt important. Que el català sigui llengua viva ho és molt més, i això sí que depèn de tots plegats. És aquesta política, la que podeu fer vosaltres. La millor manera de defensar el català és que tots nosaltres, els qui vivim a Catalunya, el

parlem i l'utilitzem sempre que sigui possible amb tota normalitat. I, de fet, de possible ho hauria de ser sempre. I, com diu la Queta: «Parla sense vergonya, parla en català.» És clar que sí!

Per acabar, us demano que aprengueu, que estudiueu –ja he dit abans que aprendre i estudiar no és sempre el mateix, i és molt important aprendre i estudiar–, que descobriu coses noves; us demano que us informeu; us demano que reflexioneu i que penseu; us demano que us convertiu en ciutadanes i ciutadans crítics; és el millor per a la democràcia. Però, sobretot, avui us vull demanar que participeu socialment, políticament, per tal de fer d'aquest país nostre un país millor, un país més lliure.

Moltes gràcies a totes i a tots.